

ДОЛЯ ПОКОЛІНЬ. КОЛЕГІЯ ПАВЛА ГАЛАГАНА

Усяка школа славна не числом, а
славою своїх учнів.

М. Пирогов

На сучасному етапі реформування середньої освіти в Україні набуває все більшої актуальності звернення науковців до вивчення та дослідження історії діяльності навчально-виховних закладів минулого. «Ніщо так не вчить і не виховує, – писав О. А. Захаренко, – як приклад і досвід попередніх поколінь. ...Простежити життєву долю випускника, встановити залежність між його навчальними успіхами, вихованістю, становленням у колективі і наступним громадянським становленням у суспільстві, характером трудової діяльності через десятиліття – означало також збагатити учителів тією духовною силою, яка підтримуватиме щоденні зусилля в активному звершенні навчально-виховного процесу» [1, с. 44–45].

У цьому контексті великого значення набуває розширення та поглиблення знань про вагомий внесок Колегії Павла Галагана, яка своєю освітньо-культурною діяльністю та цілою плеядою видатних випускників, була відома далеко за межами України.

Навчався в Колегії Павла Галагана і Київському університеті Св. Володимира майбутній доктор римського права І. Покровський. У різні роки перебував професором римського права Київського, Петербурзького, Харківського, Московського університетів та Інституту Народного Господарства імені Карла Маркса. Праці І. Покровського «Роль римського права в правовій історії людства», «Основные проблемы гражданского права» та «История римского права» є актуальними і для сучасної теорії цивільного права і по праву вважаються одними з найкращих підручників з римського права російською мовою.

Про своє навчання у Колегії та вступ до Київського університету Л. Окіншевич писав: «Роки, проведені у Колегії дали дуже багато для кожного

з колегіатів: високий рівень викладання загальних дисциплін, велика бібліотека, екскурсії до Петербургу і Москви, зайняття спортом. Спільне навчання і життя сприяли встановленню дружніх зв'язків на все життя. Я закінчив Колегію Павла Галагана навесні 1916 року і восени того ж року був прийнятий до складу студентів юридичного факультету Київського університету» [3, с. 26]. Деякий час Л. Окіншевич був директором видавництва ВУАН (1929–1931 рр.), професором Ніжинського педінституту (1933 р.). У 1934 р. був змушений покинути Україну. Лев Окіншевич автор числених праць з правознавства, історії та бібліографії. Багато праць він присвятив історії та культурі Білорусії. Після його смерті у 1995 році вийшла книга спогадів про діяльність у ВУАН «Моя академічна праця в Україні». Ці роботи мають велике значення для вивчення національної історіографії.

Серед істориків права почесне місце належить О. Малиновському. Педагогічна робота О. Малиновського тісно пов'язувалася з його науково-громадською діяльністю. Так, в червні 1925 року був обраний академіком ВУАН по кафедрі звичаєвого права, очолював Комісію по вивченню звичаєвого права України, секцію кримінального права у Комісії для вивчення радянського права, Правниче товариство, співробітник Комісії для вивчення історії західноруського та українського права, Археографічної комісії. Основні праці: «Вчення про злочин за Литовським Статутом», книга, за якої О. Малиновського було репресовано, а потім амністовано «Кривава помста і смертні кари» (у 2-х томах) проти смертної кари та каральної політики самодержавства, «Російські письменники-художники про смертну кару», «Кара і засоби соціального захисту», «Радянські поправчо-трудова установи порівнюючи з буржуазними тюрмами», «Стародавній державний лад східних слов'ян і його пізніші зміни» та багато розвідок про суспільно-політичні та правові погляди М. В. Гоголя, О. С. Пушкіна, О. М. Радищева, А. П. Чехова та ін. Ім'я О. Малиновського носить Інститут права та правосуддя НАУ «Острозька академія» [2, с. 82].

Навчався у Колегії Павла Галагана відомий юрист-історик, професор міжнародного права, член Української академії наук В. Грабар. Закінчивши у

1884 році Колегію із золотою медаллю він поступив на юридичний факультет Московського університету. В 1925 був обраний членом Української академії наук. Перу В. Грабаря належить велика кількість наукових досліджень щодо міжнародного права, рецензії та статті з міжнародного права в журналі Міністерства народної освіти, Енциклопедичному словнику Брокгауза. Деякі із праць вченого були переведено на французьку та англійську мови.

Агатангел Кримський – видатний український вчений, філолог-поліглот, сходознавець, письменник, талановитий педагог, перший секретар Української академії наук, найближчий соратник В. Вернадського. Його численні наукові праці присвячені арабській філології, археології, історії, українознавству. Ним було видано збірки поезій (друкуватися А. Кримський почав ще навчаючись у Колегії Павла Галагана), переклади східної поезії.

Колегіатами, які прославили свою alma mater, були і ботанік, академік, член Російської Академії наук, президент УАН Володимир Липський, один із основоположників української психологічної школи – Григорій Костюк, і відомі поети Михайло Драй-Хмара та Павло Филипович.

Внесок випускників Колегії Павла Галагана в скарбницю досягнень української та світової науки не обмежується великою кількістю виданих ними наукових праць та публіцистичних статей, а включає й значну організаторську роботу в очолюваних ними наукових установах, комісіях та товариствах, виховання фахівців, педагогічну діяльність.

Література:

1. Захаренко О. А. Слово до нащадків / [упоряд. Н.М. Чепурна]. – К. : СПД Богданова А. М., 2006. – 216 с. С. 44–45.
2. Малиновський О. З щоденників / О. Малиновський // Вісник АН України. – 1993. – № 10. – С. 80–94.
3. Окіншевич Л. Моя академічна праця в Україні / Лев Окіншевич. – Львів, 1995. – 87 с.